

Konstitutionsutskottets betänkande 2025/26:KU41

Kommittéberättelse – kommittéernas verksamhet under 2025 m.m.

Sammanfattning

Utskottet framhåller bl.a. att kommittéberättelsen ger värdefull information om kommittéernas sammansättning och verksamhet och föreslår att riksdagen lägger regeringens skrivelse till handlingarna.

Vidare föreslår utskottet att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden om lagstiftningsprocessen från allmänna motionstiden 2025/26. Motionsyrkandena handlar bl.a. om ledtider i lagstiftningsprocessen och genomförande av EU-bestämmelser. Andra motionsyrkanden rör konsekvensanalyser m.m. i lagstiftningsprocessen och märkning av propositioner med berört utskott.

I betänkandet finns två reservationer (V, C).

Behandlade förslag

Skrivelse 2025/26:103 Kommittéberättelse – kommittéernas verksamhet under 2025.

Sju yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2025/26.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Utskottets överväganden	5
Kommittéberättelse – kommittéernas verksamhet under 2025	5
Ledtider i lagstiftningsprocessen	9
Genomförande av EU-bestämmelser	15
Konsekvensanalyser m.m. i lagstiftningsprocessen	22
Märkning av propositioner med berört utskott	25
Reservationer	28
1. Konsekvensanalyser m.m. i lagstiftningsprocessen, punkt 4 (V)	28
2. Konsekvensanalyser m.m. i lagstiftningsprocessen, punkt 4 (C)	28
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	30
Skrivelsen	30
Motioner från allmänna motionstiden 2025/26	30
<i>Tabell</i>	
Tabell Andelen medverkande kvinnor (procent i varje grupp) inom kommittéväsendet	8

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Kommittéberättelse – kommittéernas verksamhet under 2025**

Riksdagen lägger skrivelse 2025/26:103 till handlingarna.

2. **Ledtider i lagstiftningsprocessen**

Riksdagen avslår motion

2025/26:98 av Josef Fransson (SD).

3. **Genomförande av EU-bestämmelser**

Riksdagen avslår motion

2025/26:1762 av Jan Ericson (M).

4. **Konsekvensanalyser m.m. i lagstiftningsprocessen**

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:308 av Vasiliki Tsouplaki m.fl. (V) yrkande 5,

2025/26:753 av Kjell-Arne Ottosson (KD),

2025/26:1828 av Aylin Nouri (S) och

2025/26:2834 av Helena Vilhelmsson m.fl. (C) yrkande 49.

Reservation 1 (V)

Reservation 2 (C)

5. **Märkning av propositioner med berört utskott**

Riksdagen avslår motion

2025/26:3085 av Markus Wiechel (SD) yrkande 2.

Stockholm den 2 juni 2026

På konstitutionsutskottets vägnar

Jennie Nilsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jennie Nilsson (S), Mats Green (M), Hans Ekström (S), Mirja Räihä (S), Oskar Svärd (M), Per-Arne Håkansson (S), Mauricio Rojas (L), Ulrik Nilsson (M), Jessica Wetterling (V), Gudrun Brunegård (KD), Lars Englund (M), Lars Andersson (SD), Peter Hedberg (S), Martin Westmont (SD), Cecilia Gustafsson (M) och Malin Björk (C).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet regeringens skrivelse 2025/26:103 Kommittéberättelse – kommittéernas verksamhet under 2025. Enligt 9 kap. 9 § riksdagsordningen (RO) ska regeringen varje år i en skrivelse till riksdagen redovisa verksamheten inom de kommittéer som har tillsatts på grund av regeringens beslut.

I betänkandet behandlas även sju motionsyrkanden om lagstiftningsprocessen från allmänna motionstiden 2025/26. Motionsyrkandena handlar bl.a. om ledtider i lagstiftningsprocessen och genomförande av EU-bestämmelser. Andra motionsyrkanden rör konsekvensanalyser m.m. i lagstiftningsprocessen och märkning av propositioner med berört utskott.

En förteckning över de behandlade förslagen finns i bilagan till betänkandet.

Utskottets överväganden

Kommittéberättelse – kommittéernas verksamhet under 2025

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen lägger skrivelsen till handlingarna.

Gällande rätt

Kommittéberättelsen

Enligt 9 kap. 9 § RO ska regeringen varje år i en skrivelse till riksdagen redovisa verksamheten inom de kommittéer som har tillsatts på grund av regeringens beslut.

Kommittéväsendet

Regeringen kan ge en förvaltningsmyndighet ett utredningsuppdrag. Även särskilda organ kan få utredande uppgifter av regeringen, och dessa organ kan vara organiserade på olika sätt. Kommittéväsendet, eller utredningsväsendet, består huvudsakligen av kommittéer och särskilda utredare. Andra beteckningar som förekommer på dessa utredningar är t.ex. beredningar, delegationer, förhandlare, kommissioner, nämnder, samordnare, råd och utredningar. Därutöver kan regeringen inrätta andra organ som har skiftande uppgifter och karaktär och som i regel finns inom Regeringskansliet.

Kommittéväsendet berörs inte särskilt i regeringsformen. Skälet till detta är att utredningsväsendet normalt sett är ett led i beredningen av regeringsärendena, och hur detta ska gå till är en angelägenhet för regeringen. Enligt förarbetena till regeringsformen bör det förhållandet att regeringen är slutligt ansvarig för utformningen och innebörden av de förslag som läggs fram för riksdagen föra med sig att det ytterst är upp till regeringen att avgöra hur utredningsarbetet bör bedrivas (prop. 1973:90 s. 288). Därför får det anses vara regeringens sak att avgöra sådana frågor som om en kommitté ska tillsättas eller om uppdraget ska anförtros en särskild utredare och att ange riktlinjer för utredningens arbete.

Allmänna bestämmelser om kommittéer och särskilda utredare finns i kommittéförordningen (1998:1474).

Statsrådsberedningen har tagit fram Kommittéhandboken (Ds 2000:1), som innehåller information och riktlinjer för kommittéordförande, särskilda utredare, kommittésekreterare och andra inom kommittéväsendet.

Av handboken framgår att regeringen, som ett led i arbetet med att leda den offentliga verksamheten, lägger fram förslag till riksdagsbeslut och förser

riksdagen med det nödvändiga beslutsunderlaget. En kommitté eller särskild utredare har i regel till uppgift att ta fram fakta, analysera framtagen information och lägga fram förslag. Kommittéer eller utredningar beskrivs i handboken som myndigheter under regeringen som har bildats tillfälligt för att skaffa underlag för ett politiskt ställningstagande. En kommitté eller en särskild utredare arbetar och lägger fram resultatet av sitt arbete i eget namn. Regeringen beslutar i kommittédirektiven om de närmare formerna för utredningsarbetet.

Skrivelsen

Regeringen redogör i skrivelse 2025/26:103, kommittéberättelsen, för verksamheten under 2025 i de kommittéer som har tillsatts efter beslut av regeringen. Det gäller såväl traditionella kommittéer med uppgift att utreda en viss fråga som andra tillfälliga organ som har fått en bokstavsbezeichnung. I redovisningen är alla organ med en bokstavsbezeichnung organ inom Regeringskansliet, alltså inte fristående myndigheter. Nedan avses med kommittéer även sådana andra tillfälliga organ som tillsatts efter beslut av regeringen.

Kommittéberättelsen innehåller uppgifter om kommittéernas sammansättning, redogörelser för kommittéernas arbete under den tid som berättelsen avser samt uppgifter om kostnaderna för kommittéarbetet och fördelningen mellan kvinnor och män i kommittéerna. Kommittéberättelsen innehåller även sak- och personregister. Uppgifterna avser 2025.

Under 2025 tillsattes 60 kommittéer, vilket var 6 färre än under 2024. Under 2025 avslutades 103 kommittéer; motsvarande siffra för 2024 var 84. Av bilaga 2 i kommittéberättelsen framgår att de totala utgifterna för kommittéerna under 2025 var omkring 470 miljoner kronor. I summan ingår utgifter för konsultationer, vilka uppgår till ca 25 miljoner kronor.

När det gäller fördelningen mellan kvinnor och män i kommittéerna framgår det att statistiken endast omfattar dem som under det redovisade året varit förordnade i en pågående kommitté. Uppgifterna avser fyra grupper, nämligen ordförande m.m., ledamöter, sakkunniga m.m. samt sekreterare och övriga (se avsnittet Könsfördelningen i kommittéerna och tabellen nedan).

Av kommittéberättelsen framgår att det inte har gjorts någon uppföljning av ålderssammansättningen i kommittéväsendet för 2025. I skrivelsen hänvisas till den uppföljning som gjordes under 2022 (skr. 2022/23:103).

Utöver de utredningar som redovisas i kommittéberättelsen finns ett antal mindre, eller under kortare tid verksamma, utredningar och andra organ som har tillsatts enligt ett beslut i Regeringskansliet, s.k. bokstavsuppdrag. Dessa utredningar och organ redovisas inte i kommittéberättelsen. De finns endast registrerade i kommittéregistret i Regeringskansliets databas över kommittéer. De omnämns dock i kommittéberättelsen, och kostnaderna för dem ingår i redovisningen av kommittékostnader.

Könsfördelningen i kommittéerna

Konstitutionsutskottet har i samband med behandlingen av kommittéberättelsen under flera år följt könsfördelningen i kommittéerna.

I förarbetena till diskrimineringslagen (2008:567) diskuterades bl.a. när ett arbete kan betraktas som kvinno- respektive mansdominerat. Av förarbetena framgår att en måttstock för när det kan anses råda underrepresentation är om arbetsgivaren har mindre än 40 procent av ett kön i den aktuella typen av arbete (prop. 2007/08:95 s. 503 och 540). Konstitutionsutskottet har använt denna måttstock vid tidigare granskningar av regeringens utnämningssmakt och jämställdhet bland utnämnda myndighetschefer och chefer vid utlandsmyndigheterna (bet. 2009/10:KU10 s. 129 och bet. 2011/12:KU10 s. 97).

Sedan kommittéberättelsen 2013 redovisas könsfördelningen i kommittéerna enligt en ny mätmetod. Den statistik som numera tas fram omfattar endast dem som under det redovisade året har varit förordnade i en pågående kommitté. Enligt den mätmetod som användes tidigare inkluderades även de som någon gång hade varit förordnade i en kommitté som fortfarande var pågående (skr. 2012/13:103). Utskottet konstaterade i sitt betänkande att de olika mätmetoderna inte ledde till några väsentliga skillnader i redovisningen av könsfördelningen i kommittéerna (bet. 2012/13:KU23 s. 6).

Utskottet har tillfört uppgifterna från årets kommittéberättelse till sin genomgång av andelen kvinnor i var och en av de fyra grupper som redovisats i regeringens kommittéberättelser sedan 2003. Genomgången redovisas i tabellen nedan och baseras för 2003–2011 på den tidigare mätmetoden och för 2012–2025 på den nya mätmetoden. Enligt vad som framgår av tabellen har kvinnor tidigare ofta varit underrepresenterade i gruppen ordförande m.m. under den undersökta perioden. Under senare år har könsfördelningen varit ganska jämn i denna grupp. I gruppen sekreterare och övriga var män underrepresenterade under perioden 2014–2016. Därefter ökade andelen män till 40 procent under flera år, men under perioden 2020–2025 sjönk den igen och varierade mellan 34 och 38 procent. Det innebär att gruppen på nytt anses vara underrepresenterad enligt måttstocken i förarbetena till diskrimineringslagen.

Tabell Andelen medverkande kvinnor (procent i varje grupp) inom kommittéväsendet

År	Ordförande m.m.	Ledamöter	Sakkunniga m.m.	Sekreterare och övriga
2003	35	46	46	53
2004	34	45	47	54
2005	39	46	47	55
2006	42	44	47	54
2007	41	44	49	53
2008	35	45	47	52
2009	35	44	46	53
2010	35	44	46	56
2011	32	44	47	56
2012	32	43	50	60
2013	37	44	51	59
2014	38	45	50	61
2015	41	46	52	61
2016	50	46	55	63
2017	51	45	54	60
2018	48	47	55	60
2019	52	50	53	60
2020	50	50	54	62
2021	50	49	53	65
2022	53	48	55	66
2023	46	48	55	64
2024	46	49	56	66
2025	45	48	56	66

Källa. Konstitutionsutskottets genomgång av skrivelse 103 för respektive riksmöte fr.o.m. 2003/04 t.o.m. 2025/26. Siffrorna fr.o.m. 2012 bygger på den nya mätmetoden.

Tidigare riksdagsbehandling och konstitutionsutskottets granskning

Konstitutionsutskottet har vid de senaste årens behandling av regeringens skrivelser om kommittéernas verksamhet framhållit att kommittéberättelsen ger värdefull information om kommittéernas sammansättning och verksamhet (se t.ex. bet. 2022/23:KU38, bet. 2023/24:KU23 och bet. 2024/25:KU18). Därutöver har utskottet noterat att det rått en förhållandevis jämn könsfördelning i tre av fyra kategorier av medverkande inom kommittéväsendet och att andelen kvinnor varit i majoritet i gruppen sekreterare och övriga. Utskottet har framhållit att det är viktigt att eftersträva en jämn könsfördelning inom alla grupper.

Utskottet har även tagit upp olika aspekter av kommittéväsendet i sin granskning av statsrådets tjänsteutövning och regeringsärendenas handläggning. I denna del kan nämnas utskottets granskningar av utsedda

samordnare inom olika politikområden och det parlamentariska inslaget i utredningsväsendet (bet. 2015/16:KU10 s. 42 f. och bet. 2016/17:KU10 s. 57 f.). Hösten 2017 gjorde utskottet en vidare granskning av kommittéväsendet (bet. 2017/18:KU10 s. 49 f.).

Våren 2017 välkomnade utskottet den översyn som regeringen hade gjort av kriterierna för redovisningen i kommittéberättelsen och kommittéregistret. Översynen hade gjorts med anledning av utskottets påpekanden i granskningar om samordnare inom olika politikområden och om det parlamentariska inslaget i kommittéväsendet (bet. 2016/17:KU24). Utskottet såg positivt på de vidtagna åtgärderna, bl.a. att det hade tagits med uppgifter i kommittéberättelsen om parlamentariska referensgrupper och annat parlamentariskt samråd.

Utskottets ställningstagande

Det statliga kommittéväsendet eller utredningsväsendet har sedan länge ansetts utgöra ett inslag av grundläggande värde i svensk förvaltningstradition i beredningen av förslag till lagstiftning och ärenden av annat slag som regeringen lägger fram för riksdagen.

Kommittéberättelsen ger värdefull information om kommittéernas sammansättning och verksamhet. Utskottet noterar att det sammantaget råder en förhållandevis jämn könsfördelning i tre av fyra kategorier av medverkande inom kommittéväsendet och att andelen kvinnor är i majoritet i gruppen sekreterare och övriga. Som utskottet tidigare uttalat är det viktigt att eftersträva en jämn könsfördelning inom alla grupper.

Utskottet föreslår att riksdagen lägger regeringens skrivelse till handlingarna.

Ledtider i lagstiftningsprocessen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om ledtider i lagstiftningsprocessen.

Motionen

I motion 2025/26:98 av Josef Fransson (SD) begärs ett tillkännagivande till regeringen om att korta ledtiderna i den svenska lagstiftningsprocessen. Motionären konstaterar att lagstiftningsprocessen tar tid och att den innehåller ett flertal formella moment, bl.a. tillsättning av utredare, remissförfarande, Lagrådsgranskning och regeringens framtagning respektive riksdagens behandling av en proposition. Motionären menar att tidsåtgången för att ta fram ny lagstiftning har blivit ett allt större problem i en alltmer snabbföränderlig värld. Enligt motionären behöver ledtiderna kortas. Motionären anser att det bör inrättas vissa funktioner inom Regeringskansliet och att det

behövs en översyn av hur vissa funktioner kan systematiseras och centraliseras för att tillgodose återkommande rekryterings- och kompetensbehov.

Gällande ordning m.m.

Regeringsarbetet och regeringsärenden

I 1 kap. 6 § regeringsformen (RF) anges att regeringens uppgift är att styra riket under ansvar inför riksdagen. I uppgiften att styra riket ligger att regeringen lägger fram förslag till riksdagsbeslut (om t.ex. nya lagar) och förser riksdagen med ett nödvändigt beslutsunderlag.

Själva regeringsarbetet regleras närmare i 7 kap. RF. Bestämmelserna är avsiktligt knapphändig utformade. Enligt förarbetena till regeringsformen bör regeringens arbetsformer inte göras till föremål för en ingående grundlagsreglering som tynger regeringsarbetet med formaliteter och hindrar en anpassning av arbetet till växlande förhållanden (prop. 1973:90 s. 179). En allmän utgångspunkt bör därför vara att visa återhållsamhet med att binda regeringens arbetsformer.

Även själva förfarandet vid beredningen av regeringsärenden regleras endast i begränsad omfattning i regeringsformen. Detta förfarande överensstämmer med den allmänna målsättningen om handlingsfrihet för varje regering.

Att regeringen är slutligt ansvarig för utformningen och innebörden av de förslag som läggs fram för riksdagen för med sig att det ytterst är upp till regeringen att avgöra hur detta utredningsarbete bör bedrivas (prop. 1973:90 s. 288). Därför får det anses vara regeringens sak att avgöra sådana frågor som om ett utredningsuppdrag ska anförtros en kommitté, en särskild utredare eller en myndighet och att ange riktlinjer för arbetet. Ett utredningsarbete kan också bedrivas internt inom Regeringskansliet.

Beredningskravet

I 7 kap. 2 § RF uttrycks ett allmänt beredningskrav för regeringsärenden. Enligt bestämmelsen ska de upplysningar och yttranden som behövs hämtas in från berörda myndigheter. Upplysningar och yttranden ska också i den omfattning som behövs hämtas in från kommuner. Även sammanslutningar och enskilda ska i den omfattning som behövs ges möjlighet att yttra sig.

Enligt förarbetsuttalanden till bestämmelsen är inhämtandet av yttranden från myndigheter, organisationer och andra enskilda sammanslutningar ett karakteristiskt och betydelsefullt inslag i den svenska politiska beslutsprocessen (prop. 1973:90 s. 287). Det framgår dock inte vare sig av bestämmelsen i regeringsformen eller av dess förarbeten närmare hur ett remissförfarande bör gå till. Oftast är ett remissförfarande skriftligt, men det förekommer att regeringen hämtar in synpunkter muntligen. Det faller i slutändan på regeringen att under vanligt konstitutionellt ansvar avgöra vilka myndigheter som är berörda av ett regeringsärende och i vilken omfattning det

är nödvändigt att kommuner, organisationer, sammanslutningar och enskilda får tillfälle att yttra sig (Holmberg m.fl., Grundlagarna [Juno, version 3A], kommentaren till 7 kap. 2 § RF).

Lagrådet

För att lämna yttranden över lagförslag ska det enligt 8 kap. 20 § RF finnas ett lagråd där det ingår domare eller, vid behov, tidigare domare i Högsta domstolen och Högsta förvaltningsdomstolen. Närmare bestämmelser om Lagrådets sammansättning och tjänstgöring meddelas i lag. Denna lag är lagen (2003:333) om Lagrådet.

Enligt 8 kap. 21 § första stycket RF inhämtas yttrande från Lagrådet av regeringen eller, enligt vad som närmare anges i riksdagsordningen, av ett riksdagsutskott eller ett annat riksdagsorgan. Av andra stycket följer i vilka ämnen ett yttrande från Lagrådet ska inhämtas innan riksdagen beslutar om lagförslag. Inom detta s.k. obligatoriska granskningsområde faller bl.a. förslag som begränsar handlingsoffentligheten och fri- och rättighetsbegränsande lagstiftning.

I 8 kap. 21 § tredje stycket RF anges två undantag från kravet på lagrådsgranskning. Enligt bestämmelsen gäller inte kravet på lagrådsgranskning om Lagrådets granskning skulle sakna betydelse på grund av frågans beskaffenhet eller om den skulle fördröja lagstiftningsfrågans behandling så att avsevärt men uppkommer.

I 8 kap. 22 § RF anges vad Lagrådets granskning ska avse.

Den nuvarande regleringen i regeringsformen av Lagrådets granskning trädde i kraft den 1 januari 2011. Bestämmelsen ändrades på så sätt att det blev obligatoriskt att inhämta yttrande från Lagrådet i fråga om lagar som faller inom granskningsområdet. Enligt regeringen innebar ändringen en principiell och önskvärd förstärkning av Lagrådets ställning, och betydelsen av förhandsgranskningen betonades, bl.a. i fråga om lagförslagets grundlagsenlighet. För att ytterligare markera vikten av Lagrådets granskning togs även det s.k. viktighetskriteriet bort. Det kriteriet innebar att Lagrådets yttrande behövde inhämtas endast om en lag som föll inom granskningsområdet var viktig för enskilda eller från allmän synpunkt.

Efter genomförd granskning avger Lagrådet ett yttrande. Det ansvariga departementet behöver ta ställning till de synpunkter och förslag som Lagrådet framför i sitt yttrande. Detta görs när propositionen utarbetas. Lagrådets yttranden är formellt sett enbart rådgivande.

Regeringskansliets riktlinjer om propositionsarbetet

Statsrådsberedningen har gett ut skriften Propositionshandboken (SB PM 2025:5). I handboken beskrivs gången i propositionsarbetet och olika sätt att förenkla arbetet och att klara de praktiska problem som möter propositions-skrivaren. Handboken innehåller också riktlinjer för den formella utformningen av lagrådsremisser och propositioner.

I Propositionshandboken fastslås att det är beredningskravet i 7 kap. 2 § RF som styr behovet av remissbehandling. Det normala sättet för regeringen att få upplysningar och yttranden uppges vara att skicka ut beredningsunderlaget på remiss. Betänkanden, promemorior och rapporter remitteras om det bedöms att de kan ligga till grund för en kommande lagrådsremiss eller proposition. Remissförfarandet är i första hand skriftligt. Regeringen kan även skaffa sig information på annat sätt. Ett remissmöte, som remissinstanserna bjuds in till för att muntligen få framföra synpunkter, kan fylla en funktion som ett komplement till det skriftliga remissförfarandet. I handboken anges att utgångspunkten är att lagstiftningsärenden ska föregås av remissbehandling. I vissa undantagsfall kan dock remissbehandling vara obehövlig, som vid smärre kompletteringar av ny lagstiftning, små följdändringar och begränsade författningstekniska frågor.

I handboken anges att remissbehandling tar tid och resurser i anspråk och att remissinstanserna inte bör engageras i onödan. Det bör bedömas i varje enskilt fall om det aktuella beredningsunderlaget håller en sådan kvalitet att det är meningsfullt att ta remissinstansernas tid i anspråk. I samband med att en remisslista bereds får granskningsenheten i Statsrådsberedningen tillfälle att bedöma om ett underlag kan ligga till grund för en proposition. Om så inte är fallet, eller om frågan inte längre är aktuell eller bör behandlas i något annat sammanhang, bör underlaget inte remitteras.

Inför ett skriftligt remissförfarande tas det i regel inom Regeringskansliet fram en lista över valda remissinstanser. Det finns i allmänhet en strävan att begränsa antalet remissinstanser. Ofta sänds remisser endast till huvud- eller samarbetsorganisationer, som vid behov i sin tur får begära in synpunkter från medlemsorganisationer eller andra som är knutna till organisationen. Enligt promemorian går det att begränsa remissen genom att uppmana en remissinstans att yttra sig över vissa delar av beredningsunderlaget eller över en viss fråga. Remissinstansen kan även uppmärksammas på vilken del av beredningsunderlaget som närmast berör den, om det inte är uppenbart.

När det gäller remisstidens längd anges i handboken att för att remissförfarandet ska vara meningsfullt måste den bestämmas så att remissinstanserna får tillräckligt med tid för att sätta sig in i förslaget, bilda sig en uppfattning om det och skriva ett motiverat yttrande. Utgångspunkten är att remisstiden inte bör vara kortare än tre månader. Remisstiden kan dock vara kortare eller längre beroende på förslagets omfattning, komplexitet och beskaffenhet i övrigt. Vidare anges att kommuner och regioner kan behöva längre tid på sig och att hänsyn måste tas till bl.a. om det är fråga om ett mycket omfattande förslag eller om remisstiden sträcker sig över större helger och semesterperioder.

I fråga om lagrådsremisser anges i handboken att innan regeringen lämnar en proposition med lagförslag till riksdagen ska regeringen i normalfallet inhämta Lagrådets synpunkter på förslaget i en lagrådsremiss. Granskningsenheten i Statsrådsberedningen skickar regelbundet ut en förfrågan till departementen om planerade lagrådsremisser och sammanställer uppgifterna i

ett dokument, den s.k. lagrådslistan. Lagrådets yttrande kan föranleda behov av nya överväganden och lösningar som kräver avstämningar med olika berörda. Enligt promemorian är utgångspunkten att regeringen ska följa Lagrådets synpunkter och förslag om det inte finns starka skäl mot det. Om Lagrådets synpunkter och förslag inte följs ska de bemötas, och de skäl som regeringen redovisar ska vara sakliga och så utförliga som krävs för att svara mot Lagrådets argument och förklara regeringens ställningstagande.

I handboken finns även ett avsnitt om brådskande propositionsarbete. Det framhålls att även i ett brådskande ärende behöver det tas fram ett beredningsunderlag som kan ligga till grund för remittering och fortsatt beredning. När det gäller remisstiden måste remissinstanserna ges rimliga förutsättningar att lämna synpunkter, om förfarandet ska kunna tjäna sitt syfte. Hur stora avvikelser från den normala remisstiden om tre månader som kan accepteras beror å ena sidan på behovet av brådskande åtgärder och å andra sidan på förslagens omfattning, hur komplicerat det är, svårigheterna att bedöma dess konsekvenser och vilka mottagarna är.

I handboken anges även att samrådsformerna i Regeringskansliet förutsätter att en proposition bereds gemensamt, samordnas och delas innan den kan beslutas av regeringen. Tiden för den gemensamma beredningen kan variera beroende på frågornas komplexitet, men den gemensamma beredningen ska vara klar innan propositionen kan delas. En pressad tidsplan kan därför medföra att oenighet mellan departementen snabbt behöver hissas för att slutligen dömas av i Statsrådsberedningens samordningskansli (SB SAM). Delningstiden, som normalt är fem arbetsdagar, kan förkortas om SB SAM medger det. Hur kort delningstid som kan accepteras avgörs från fall till fall och är beroende av förutsättningarna i det enskilda ärendet.

Tidigare riksdagsbehandling och konstitutionsutskottets granskning

Utskottet har inom ramen för sin granskning av regeringen gjort flera uttalanden om beredningen av lagstiftningsärenden.

Hösten 2022 granskade utskottet regeringens remissunderlag (bet. 2022/23:KU10 s. 49 f.). Utskottet uttalande sig då om bl.a. regeringens val av utredningsform och anförde att det är en fråga som regeringen har att avgöra. Utskottet redogjorde också för olika omständigheter som kan ha betydelse vid valet av utredningsform. Som exempel på sådana omständigheter nämndes frågornas omfattning, komplexitet och politiska eller principiella betydelse.

Konstitutionsutskottet har vidare vid flera tillfällen granskat frågor som rör beredningen av regeringsärenden (se bl.a. bet. 2008/09:KU10 s. 46 f.). I sitt ställningstagande anförde utskottet bl.a. att den ordning som föreskrivs i 7 kap. 2 § RF ska tillmätas stor vikt. Genom att förslag och pågående ärenden kommer myndigheter, organisationer och andra till del kan de bli allsidigt belysta och konsekvenserna av dem så långt som möjligt kända på förhand, vilket ökar kvaliteten i beslutsfattandet. Utskottet påminde dock om att

beredningskravet inte är absolut och att upplysningar och yttranden ska begäras in i den mån det behövs. Utskottet underströk också vikten av god planering för att undvika tidsnöd med t.ex. förkortad remissgenomgång som följd.

Att kravet på bl.a. välavvägda tidsfrister även gäller när regeringen nödgas bereda ärenden av brådskande karaktär har understrukits av utskottet i flera granskningar, men också att beredningskravet inte är lika för alla fall. (Se t.ex. bet. 2009/10:KU10 s. 45 f., bet. 2009/10:KU20 s. 13 f., bet. 2015/16:KU20 s. 454 f. och bet. 2020/21:KU20 s. 322 f.)

Hösten 2023 granskade utskottet regeringens planering av lagstiftningsprocessen (bet. 2023/24:KU10 s. 45 f.). I granskningen kartlades olika tidsmoment i lagstiftningsprocessen för propositioner som regeringen hade beslutat under våren 2007, våren 2015 och våren 2023. Momenten gällde remisstiden, tidsåtgången för Lagrådet, tiden mellan Lagrådets yttrande och regeringens beslut om proposition samt tiden mellan regeringens beslut om proposition och lagförslagens ikraftträdande. Frågor i granskningen var hur Regeringskansliet planerar olika moment i lagstiftningsprocessen och vilka förutsättningar som ges för att behandla lagförslagen under processens gång. Utskottet underströk bl.a. vikten av god planering genom hela lagstiftningsprocessen samt uttalade att en förutsättning för att kvaliteten i lagstiftningen ska kunna upprätthållas på sikt är att olika moment genomförs på ett sätt som ger tillräckligt utrymme för inläsning, analys och överväganden.

Hösten 2024 granskade utskottet propositionsavlämnandet (bet. 2024/25:KU10 s. 58 f.). I granskningen uppmärksammades tiden mellan bordläggningen av en proposition och datumet för lagförslagets ikraftträdande samt förekomsten av förkortad motionstid under riksmötena 2011/12–2023/24. Utskottet uttryckte bl.a. förståelse för att det i vissa fall kan finnas skäl för brådskande beredning men underströk på nytt att det behovet åtminstone i viss utsträckning bör kunna undvikas genom kontinuerlig omvärldsbevakning och god framförhållning och beredskap. Utskottet tog även upp vikten av goda kunskaper i Regeringskansliet om tidsåtgången för riksdagens arbetsprocesser. Huvudregeln måste enligt utskottet vara att propositioner avlämnas i sådan tid att det finns tid för riksdagens behandling av propositionerna utan att avkall behöver göras på vad utskottet uttalat om tiden mellan kungörande av författningar och deras ikraftträdande. Utskottet framhöll också att ett väl fungerande parlament förutsätter att alla politiska partier ges goda förutsättningar att sätta sig in i förslag som läggs fram och eventuellt formulera motförslag och att de frister som normalt gäller i riksdagsarbetet är ägnade att göra detta.

Utskottets ställningstagande

Som utskottet tidigare har uttalat är det viktigt med en gedigen beredning av lagstiftningsärenden och att beredningskravet i 7 kap. 2 § regeringsformen tillmätts stor vikt så att förslag och ärenden blir allsidigt belysta. Vidare anser

utskottet, liksom tidigare, att det finns skäl att påminna om att en allmän utgångspunkt bör vara att visa återhållsamhet med att binda regeringens arbetsformer. Av förarbetsuttalanden, som utskottet har ställt sig bakom, framgår bl.a. att det är regeringens sak att avgöra hur de utredningar bör bedrivas som anses behövliga som underlag för regeringens beslut. Det kan även noteras att utskottet återkommande har granskat olika delar av regeringens beredning av lagstiftningsärenden och gett vägledande uttalanden. Därvid har utskottet bl.a. understrukit vikten av god planering genom hela lagstiftningsprocessen samt uttalat att en förutsättning för att kvaliteten i lagstiftningen ska kunna upprätthållas på sikt är att olika moment genomförs på ett sätt som ger tillräckligt utrymme för inläsning, analys och överväganden. Vidare noteras att Statsrådsberedningen har tagit fram riktlinjer som rör beredningen, bl.a. frågan om behovet av remissbehandling och remissförfarandet samt inhämtande av Lagrådets synpunkter. Utskottet ser mot denna bakgrund inte skäl att ta något initiativ med anledning av motionen om ledtider i lagstiftningsprocessen. Motionen avstyrks.

Genomförande av EU-bestämmelser

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om genomförande av EU-bestämmelser.

Motionen

I motion 2025/26:1762 av Jan Ericson (M) begärs ett tillkännagivande till regeringen om att EU-regler inte bör överimplementeras i svensk rätt. Motionären anför att Sverige borde införa en huvudregel om att nationella krav normalt sett inte ska gå utöver minimireglerna i EU-lagstiftningen. Enligt motionären bör den miniminivå som krävs för att en medlemsstat ska anses ha genomfört ett EU-direktiv på ett korrekt sätt vara utgångspunkten när EU-regler implementeras i svensk rätt eller tillämpas av svenska myndigheter, kommuner och regioner.

Gällande rätt m.m.

Kommittéförordningen och förordningen om konsekvensutredningar

En översyn av gällande bestämmelser om konsekvensutredningar presenterades i departementspromemorian Bättre konsekvensutredningar (Ds 2022:22). Översynen omfattade bl.a. de bestämmelser som finns om konsekvensutredningar i kommittéförordningen (1998:1474) och förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning. Översynen ledde till att vissa ändringar gjordes i kommittéförordningen och att

förordningen om konsekvensutredning vid regelgivning upphörde att gälla. Den 6 maj 2024 trädde förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar i kraft, i vilken bestämmelser om konsekvensutredningar samlats.

Förordningen om konsekvensutredningar gäller för kommittéer och särskilda utredare som ska utföra ett utredningsuppdrag som beslutats av regeringen och för förvaltningsmyndigheter under regeringen (1 §). I förordningen finns bestämmelser om när kommittéer, särskilda utredare och förvaltningsmyndigheter ska redovisa en konsekvensutredning (2–4 §§). För kommittéer och särskilda utredare ska det göras när förslag lämnas in till regeringen eller Regeringskansliet om att regeringen ska föreslå eller besluta om nya eller ändrade lagar och förordningar och för andra förslag som lämnas i ett betänkande. En konsekvensutredning ska påbörjas så tidigt som möjligt och stå i proportion till förslaget eller beslutets omfattning och effekter (5 §).

I likhet med vad som har gällt tidigare ska en konsekvensutredning bl.a. innehålla en bedömning av om förslaget eller beslutet överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen (9 §). Om ett förslag till genomförande av EU-direktiv i nationell rätt går utöver direktivets miniminivå, ska nu även skälen för detta anges (10 §). Vid översynen av regleringen framhölls bl.a. ett tillkännagivande som riksdagen hade riktat till regeringen våren 2019 om att den borde verka för att EU-direktiv genomförs i nationell rätt på ett sätt som inte missgynnar företagets konkurrenskraft (Ds 2022:22 s. 96 f.). I det sammanhanget anförde näringsutskottet att utgångspunkten bör vara att EU-direktiv ska införas på miniminivå i nationell lagstiftning och att effekterna för företag ska redovisas tydligt när det finns skäl att överskrida denna miniminivå (bet. 2018/19:NU7, rskr. 2018/19:166).

Statskontoret ska ansvara för metodutveckling, vägledning och utbildning med anledning av förordningen om konsekvensutredningar (15 §). Statskontoret ska samverka med Regelrådet i arbetet avseende konsekvensutredningar med anledning av förslag till föreskrifter och allmänna råd som kan få effekter av betydelse för företag.

I 14 § kommittéförordningen finns en upplysning om att bestämmelser om den konsekvensutredning som en kommitté ska redovisa finns i förordningen om konsekvensutredningar. Vidare anges i 15 § kommittéförordningen att om förslagen i ett betänkande medför kostnadsökningar eller intäktsminskningar för staten, kommuner eller regioner, ska kommittén föreslå en finansiering som i första hand har anknytning till utredningens område och ange skäl för den föreslagna finansieringen. Enligt 16 § kommittéförordningen anger regeringen närmare i utredningsuppdraget vilka konsekvensbeskrivningar som ska finnas i ett betänkande.

EU-rättsakter

Av artikel 288 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt framgår att när Europaparlamentet och rådet gemensamt, eller rådet eller kommissionen, utövar unionens befogenheter ska de anta bl.a. förordningar och direktiv.

Även om utgångspunkten är att förordningar inte ska genomföras nationellt förekommer det att förordningar ställer krav på att medlemsstaterna anpassar den nationella rättsordningen, t.ex. inför effektiva sanktioner, om förordningens regler inte efterföljs i landet, eller omvänt, att nationella bestämmelser som står i strid med förordningen upphävs.

Direktiv måste däremot regelmässigt omsättas nationellt, och det är medlemsstaten som väljer hur direktivet ska genomföras för att det eftersträvade resultatet ska uppnås. För att medborgare och företag ska kunna tillgodogöra sig vad direktivet syftar till måste det dock genomföras genom bindande regler.

Ett direktiv måste analyseras utifrån vilken rättslig grund det är fattat på, dess syfte och dess allmänna uppbyggnad. Direktiven kan innehålla bestämmelser som syftar till att uppnå olika sorters detaljeringsgrad (ramdirektiv eller sektorsdirektiv) och olika sorters harmoniseringsgrad (minimi-harmoniserings- eller fullharmoniseringsbestämmelser).

Ett fullharmoniseringsdirektiv syftar till en fullständig harmonisering av det rättsområde som direktivet omfattar. Den nationella lagstiftningen får inte på detta område avvika åt något håll från det rättsläge som ska uppnås genom direktivet, såvida det inte finns stöd för det i själva direktivet. Av ett minimi-harmoniserings- eller minimidirektiv framgår den minsta gemensamma nämnare som samtliga medlemsstater måste uppfylla inom det område som harmoniseras i direktivet. Medlemsstaterna har möjlighet att gå längre än vad som följer av direktivet, dvs. införa strängare regler som ger en högre skyddsnivå eller är mer förmånliga, så länge den nationella lagstiftningen är förenlig med EU-rätten i övrigt.

Ett direktiv kan innehålla både fullharmoniserings- och minimi-harmoniseringsbestämmelser.

Av Statsrådsberedningens cirkulär 14 Riktlinjer för genomförande av unionsrättsakter (kansliet för samordning av EU-frågor, 2010-12-16) framgår att föreslagna unionsrättsakter ska analyseras noggrant i ett tidigt skede av förhandlingen. Vidare sägs att en konsekvensutredning bör upprättas i ett så tidigt skede som möjligt och redovisas i beredningsunderlaget i samband med att nya förslag eller ändringar i unionsrätten läggs fram.

Rapporter om överreglering

Regelrådet och Näringslivets Regelnämnd har genomfört ett gemensamt projekt om nationell överreglering (s.k. gold-plating). Det engelska ordet för att förgylla ("gold-plate") används som ett begrepp för situationer där det nationella genomförandet av unionslagstiftning går utöver vad en rättsakt kräver, utan att för den skull ge upphov till fördragsbrott. Begreppet analyseras

i rapporten Att tydliggöra gold-plating – ett bättre genomförande av EU-lagstiftning (Athoff och Wallgren, 2012). Enligt rapporten bör en minimiprincip införas. Den skulle innebära att miniminivån enligt EU-lagstiftningen ska vara vägledande för regelgivaren vid genomförandet. Om det finns skäl att överskrida denna nivå ska detta tydligt beskrivas och effekterna för företag analyseras och redovisas i ett offentligt dokument.

Frågor om nationell överreglering tas också upp i Svenska institutet för europapolitiska studiers (Sieps) rapport 2012:4 Att göra rätt och i tid – Behövs nya metoder för att genomföra EU-rätt i Sverige? (Hettne och Reichel). I rapporten anføres att det kan finnas goda skäl att nationellt genomföra en rättsakt på ett sådant sätt att genomförandet kan bedömas innebära överreglering. Det påpekas dock att kommissionen anser att nationell överreglering visserligen inte strider mot EU-rätten men att den heller inte innebär god genomförandesed, eftersom det kan leda till kostnader som annars hade kunnat undvikas.

Meddelande från kommissionen

Den 28 april 2026 skickade kommissionen meddelandet Ett enklare, tydligare och bättre genomdrivet EU-regelverk (COM(2026) 380 final) till Europaparlamentet, Europeiska rådet, Rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Europeiska regionkommittén. Syftet med meddelandet anges vara att modernisera hur EU:s lagar utarbetas, genomförs och verkställs, samtidigt som man ser till att de är tydliga, smidiga och ändamålsenliga och stöder uppnåendet av ”ett Europa, en marknad”. I avsnitt 4 Åtgärder mot nationell överreglering anges följande (fotnoter här utelämnade):

Hinder för den inre marknaden kan bero på nationella politiska val, skilda administrativa förfaranden, bristande administrativ kapacitet eller ojämlig digitalisering. Även om dessa hinder inte alltid strider mot EU-rätten hindrar de den inre marknaden från att fungera smidigt, ibland oavsiktligt. De står också i vägen för välstånd och resiliens.

Ett stort sådant hinder är nationell överreglering. Det innebär att en medlemsstat, när den införlivar eller genomför EU:s lagstiftning på ett visst politikområde, inför ett bredare tillämpningsområde, strängare regler eller skyldigheter som går utöver kraven i EU-rättsakten. Att skapa förfaranden som är mer betungande än vad som krävs för att genomföra EU:s lagstiftning kan också betraktas som nationell överreglering.

Även om detta inte utgör en överträdelse av EU-lagstiftningen har det ofta en negativ inverkan på den inre marknaden och kan hämma företags verksamhet, inklusive på nationell nivå, eller på otillbörligt sätt påverka enskilda personers rättigheter. Det kan också skapa ojämna villkor för företag och högre efterlevnadskostnader, vilket undergräver Europas företaganda, innovation och i slutändan dess konkurrenskraft. Dessutom kan nationell överreglering leda till att ansvarsområdena blir otydliga och att ekonomiska aktörer håller EU ansvarigt för regelbördor som faktiskt härrör från nationella politiska val, vilket skadar EU:s anseende.

Att undanröja dessa hinder och minska nationell överreglering är endast möjligt i samarbete med medlemsstaterna. Kommissionen kommer därför att arbeta för att ta fram en verktygslåda med bästa praxis och kriterier för att hjälpa medlemsstaterna att identifiera och undvika

överreglering i det nationella införlivandet och genomförandet av EU-lagstiftningen. Detta bygger på det gemensamma åtagandet att undvika nationell överreglering, i enlighet med Europeiska rådets slutsatser av den 19 mars 2026. Kommissionen kommer också att stödja medlemsstaterna under processen med att införliva direktiv, för att hjälpa dem att identifiera potentiella risker för nationell överreglering i ett tidigt skede.

Kommissionen kommer att använda sig av samråd, dialoger om genomförande som hålls av kommissionsledamöter och kontroller av den praktiska tillämpningen för att identifiera och undersöka genomförandeproblemaningar i form av nationell överreglering. Undersökningar inom kommissionens fokusområden för verkställande (se avsnittet om detta nedan; *här utelämnat*) kommer också att bidra till att upptäcka fall av nationell överreglering.

Medlemsstaterna bör också bidra till denna insamling av evidens. De kan redan nu rapportera egna nationella åtgärder som är strängare än EU-rätten i en databas, under eller efter införlivandet av direktiv. Detta alternativ används dock inte i praktiken.

Kommissionen kommer att öka användningen av befintliga mekanismer och forum för att undanröja skadliga hinder och nationell överreglering på den inre marknaden. Den europeiska planeringsterminen kommer att spela sin roll genom att identifiera viktiga hinder och problem med nationell överreglering i varje medlemsstat och peka ut fall som bör prioriteras.

Kommissionen kommer bland annat att förlita sig på arbetet i arbetsgruppen för efterlevnad på den inre marknaden, som tillsammans med medlemsstaterna har tagit fram en samarbetsstrategi för att undanröja skadliga hinder på den inre marknaden.

Slutligen kommer kommissionen också att ta hänsyn till risken för nationell överreglering när den lägger fram lagstiftningsförslag och utarbeta dem på ett sätt som minimerar denna risk (till exempel genom att i lämpliga fall prioritera uttömmande förordningar framför direktiv på områden för den inre marknaden, för att se till att EU:s regler uttömmande hanterar den fråga som regleras av akten).

Pågående arbete

Riksdagen riktade ett tillkännagivande till regeringen våren 2019 om att den bör verka för att EU-direktiv genomförs i nationell rätt på ett sätt som inte missgynnar företagets konkurrenskraft (bet. 2018/19:NU7, rskr. 2018/19:166). Näringsutskottet anförde att utgångspunkten bör vara att EU-direktiv ska införas på miniminivå i nationell lagstiftning och att effekterna för företag ska redovisas tydligt när det finns skäl att överskrida denna miniminivå.

I regeringens skrivelse Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2024 (skr. 2024/25:75 s. 342 f.) hänvisar regeringen i fråga om det aktuella tillkännagivandet bl.a. till den s.k. förenklingspolitiken och anger att skrivelsen är slutbehandlad. Regeringen anför i skrivelsen En förenklingspolitik för stärkt konkurrenskraft, tillväxt och innovationsförmåga att en av utgångspunkterna för förenklingspolitiken är att stärka svensk konkurrenskraft (skr. 2021/22:3 s. 32).

Regeringen hänvisar även till att den i budgetpropositionen för 2023 (prop. 2022/23:1 utg.omr. 24 avsnitt 3.6) angett att en EU-reglering behöver

implementeras så att svenska företags konkurrenskraft bibehålls. Implementering i svensk rätt över miniminivån i EU-regleringen ska enligt regeringen undvikas eller motiveras när den bedöms nödvändig för att uppfylla nationella svenska mål. Vidare föreslås i finansplanen (avsnitt 1.4) i samma proposition att ett implementeringsråd inrättas med målet att minska regelbördan för företag. Implementeringsrådets uppgifter beskrivs i budgetpropositionen för 2024 (prop. 2023/24:1 utg.omr. 24 avsnitt 3.6).

Implementeringsrådet inrättades som en kommitté genom att regeringen den 23 maj 2024 beslutade om kommittédirektiven Ett implementeringsråd för genomförande av EU-rättsakter med konsekvenser för företag i Sverige (dir. 2024:51). Implementeringsrådet ska bistå regeringen i arbetet med att stärka svenska företags konkurrenskraft genom att undvika implementering över miniminivån och motverka omotiverade regelbördor samt minska administrativa kostnader och andra fullgörandekostnader vid genomförande av EU:s regelverk i svensk rätt. Enligt kommittédirektiven ska Implementeringsrådet bestå av en ordförande och högst åtta ledamöter. Rådets ordförande och ledamöter ska utgöras bl.a. av personer från näringslivet men kan även omfatta personer från akademien eller med annan lämplig kompetens. Genom kommittédirektiven ansåg regeringen att tillkännagivandet från 2019 var slutbehandlat.

Implementeringsrådet lämnade en första delredovisning den 28 februari 2025 och en andra delredovisning den 27 februari 2026. Arbetet ska härnäst delredovisas senast den 28 februari 2027 och slutredovisas senast den 31 december 2027 till Regeringskansliet.

Regeringen gav den 27 juni 2024 dåvarande Ekonomistyrningsverket (numera Statskontoret) i uppdrag att ta fram ett ramverk för vägledning till dem som gör konsekvensutredningar i enlighet med förordningen om konsekvensutredningar, att erbjuda riktad handledning till ett urval av nyligen tillkallade kommittéer och särskilda utredare samt att följa upp effekten av denna handledning. En skriftlig delredovisning skulle lämnas till Regeringskansliet (Finansdepartementet) senast den 15 april 2026. Den skulle bestå av en redogörelse för ramverket för vägledning samt en första redogörelse för uppdragets effekter när det gäller kvaliteten på de utvalda kommittéernas och särskilda utredarnas arbete med konsekvensutredningar efter handledningen. I slutet av mars 2026 överlämnade Statskontoret rapporten Från början till beslut – Statskontorets stöd för bättre konsekvensutredningar. Delrapporteringen av uppdraget var därmed genomförd. Uppdraget ska slutredovisas senast den 15 april 2027.

Tidigare riksdagsbehandling

Våren 2018 behandlade konstitutionsutskottet ett par motioner om bl.a. överimplementering av EU-lagstiftning i svensk rätt (bet. 2017/18:KU39). I sitt ställningstagande framhöll utskottet att det finns en risk att genomförandet av EU-rättsliga regler leder till en mer omfattande reglering i Sverige än

nödvändigt. Utskottet stod fast vid sin tidigare ståndpunkt att den svenska hållningen i unionssamarbetet innebär att kraven på enkelhet och klarhet hävdas med kraft. Det noterades att det av Statsrådsberedningens riktlinjer för genomförande av unionsrättsakter framgår att föreslagna unionsrättsakter ska analyseras noggrant i ett tidigt skede av förhandlingen och att riktlinjerna betonar vikten av att en analys av eventuella åtgärder som går utöver unionsdirektivens krav görs såväl ur ett förenklingsperspektiv som ur unionsrättslig synvinkel. Utskottet såg inte skäl att föreslå något tillkännagivande och avstyrkte motionerna.

Konstitutionsutskottet har vidhållit sitt ställningstagande vid behandlingen av liknande motionsyrkanden (bet. 2018/19:KU32, bet. 2020/21:KU22, bet. 2021/22:KU27 och bet. 2021/22:KU40). Utskottet har i detta sammanhang noterat att det pågår arbete med frågor om hur EU-direktiv bör genomföras i svensk rätt. En sådan notering gjordes även när konstitutionsutskottet behandlade frågan våren 2023 (bet. 2022/23:KU38).

Våren 2025 konstaterade utskottet att det numera anges i förordningen om konsekvensutredningar vad som ska redovisas i en konsekvensutredning när ett EU-direktiv genomförs. Bland annat ska skälen för att ett förslag till genomförande av ett EU-direktiv går utöver direktivets miniminivå redovisas. Utskottet noterade också att det pågår arbete som tar sikte på genomförandet av EU-rättsakter och arbetet med att ta fram konsekvensutredningar. Därmed ansåg utskottet att det inte fanns skäl att ta ett sådant initiativ som motionärerna föreslog (bet. 2024/25:KU18).

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar att det pågår arbete både på nationell nivå och inom EU för att motverka överreglering. Utskottet anser därför inte att det finns skäl att ta ett sådant initiativ som motionären föreslår och avstyrker motionen om genomförande av EU-bestämmelser.

Konsekvensanalyser m.m. i lagstiftningsprocessen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om kraven på jämställdhetsanalyser och om ungdomars inflytande och delaktighet. Riksdagen avslår även en motion om kontrollfunktion mot gränshinder och en motion om konsekvensanalyser i fråga om effekter på klimatet.

Jämför reservation 1 (V) och 2 (C).

Motionerna

Kraven på jämställdhetsanalyser

I kommittémotion 2025/26:2834 av Helena Vilhelmsson m.fl. (C) yrkande 49 begärs ett tillkännagivande till regeringen om att kraven på jämställdhetsanalyser behöver höjas inom alla statliga utredningar och beslutsunderlag för att inte förstärka redan ojämslällda strukturer. Enligt motionärerna är det alltför vanligt att regeringen konstaterar att det blir ett ojämslälldt utfall av en reform men ändå väljer att genomföra förslagen. Mot denna bakgrund anser motionärerna att kraven på jämställdhetsanalyser behöver höjas.

Ungdomars inflytande och delaktighet

I kommittémotion 2025/26:308 av Vasiliki Tsouplaki m.fl. (V) yrkande 5 begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör utöka remisslistorna, inkludera barn och unga i konsekvensanalyser samt bjuda in fler barn- och ungdomsorganisationer tidigare i de demokratiska processerna. Motionärerna menar att det är viktigt att representanter för unga kan delta i den demokratiska processen och i högre grad bjuds in att delta i referensgrupper och sakråd och får svara på remisser. Enligt motionärerna har liknande förslag lämnats i departementspromemorian Underlätta, utbilda, uppskatta – så erkänns ungas ideella engagemang (Ds 2024:15).

Kontrollfunktion mot gränshinder

I motion 2025/26:753 av Kjell-Arne Ottosson (KD) begärs ett tillkännagivande till regeringen om att den bör utreda möjligheten att ta fram en kontrollfunktion vid lagstiftning för att undvika gränshinder i Norden. Motionären hänvisar till att det på Färöarna finns en kontrollfunktion som inför varje nytt lagförslag granskar om förslaget på något vis leder till nya gränshinder. Om så är fallet gör parlamentet ett omtag och försöker förändra de delar som leder till gränshinder.

Konsekvensanalyser i fråga om effekter på klimatet

I motion 2025/26:1828 av Aylin Nouri (S) begärs ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om att klimatkonsekvenser systematiskt ska beaktas i riksdagens lagstiftningsprocess och i utskottens beredning av ärenden. Motionären anför att det i dag saknas en enhetlig praxis som säkerställer att klimatpåverkan alltid prövas och redovisas i utskottens beredning. Enligt motionären skulle en mer systematisk hantering bidra till att klimathänsyn blir en integrerad del av riksdagens beslutsfattande.

Gällande rätt

Kommittéförordningen och förordningen om konsekvensutredningar m.m.

Av 7 kap. 2 § RF följer att vid beredningen av regeringsärenden ska behövliga upplysningar och yttranden inhämtas från berörda myndigheter. Upplysningar och yttranden ska också i den omfattning som behövs inhämtas från kommuner. Även sammanslutningar och enskilda ska i den omfattning som behövs ges möjlighet att yttra sig.

En översyn av gällande bestämmelser om konsekvensutredningar har, som framgår ovan, nyligen gjorts, se departementspromemorian Bättre konsekvensutredningar (Ds 2022:22). Översynen omfattade bl.a. de bestämmelser som finns om konsekvensutredningar i kommittéförordningen (1998:1474) och förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning. Översynen ledde till att vissa ändringar gjordes i kommittéförordningen och att förordningen (2024:183) om konsekvensutredning infördes.

Förordningen om konsekvensutredningar gäller för kommittéer och särskilda utredare som ska utföra ett utredningsuppdrag som beslutats av regeringen och för förvaltningsmyndigheter under regeringen (1 §). I förordningen finns bestämmelser om när kommittéer, särskilda utredare och förvaltningsmyndigheter ska redovisa en konsekvensutredning (2–4 §§). För kommittéer och särskilda utredare ska det göras när förslag lämnas in till regeringen eller Regeringskansliet om att regeringen ska föreslå eller besluta om nya eller ändrade lagar och förordningar och för andra förslag som lämnas i ett betänkande.

En konsekvensutredning ska innehålla en redogörelse för det aktuella problemet och vilken förändring som eftersträvas, vilka konsekvenser som bedöms uppstå om ingen åtgärd vidtas, de olika alternativ som finns för att uppnå förändringen och de fördelar respektive nackdelar som bedöms finnas med dessa, och det eller de alternativ som bedöms lämpligast och av vilka skäl (6 §). Vidare ska en konsekvensutredning innehålla en analys av det förslag som lämnas eller det beslut som avses att fattas (7 §). Analysen ska bl.a. bestå av en beskrivning av förslaget eller beslutets kostnader och intäkter för staten, kommuner, regioner, företag och andra enskilda samt en beskrivning och, om

möjligt, en beräkning av andra relevanta konsekvenser. Som exempel på andra relevanta konsekvenser lyfts i departementspromemorian bl.a. konsekvenser för totalförsvaret, påverkan på tilltron till statsförvaltningen, konsekvenser av betydelse för den personliga integriteten och möjligheterna att nå miljö-kvalitetsmålen (Ds 2022:22 s. 90 f.). Även konsekvenser i förhållande till Sveriges genomförande av Agenda 2030 kan behöva analyseras och redovisas. I särskilda bestämmelser föreskrivs vidare att konsekvenser för den kommunala självstyrelsen ska redovisas (8 §), liksom en bedömning av om förslaget eller beslutet överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen (9 och 10 §§).

I 14 § kommittéförordningen finns en upplysning om att bestämmelser om den konsekvensutredning som en kommitté ska redovisa finns i förordningen om konsekvensutredningar. Vidare anges i 15 § kommittéförordningen att om förslagen i ett betänkande medför kostnadsökningar eller intäktsminskningar för staten, kommuner eller regioner, ska kommittén föreslå en finansiering som i första hand har anknytning till utredningens område och ange skäl för den föreslagna finansieringen. Enligt 16 § kommittéförordningen anger regeringen närmare i utredningsuppdraget vilka konsekvensbeskrivningar som ska finnas i ett betänkande.

Pågående arbete

Regeringen gav den 27 juni 2024 dåvarande Ekonomistyrningsverket (numera Statskontoret) i uppdrag att ta fram ett ramverk för vägledning till dem som gör konsekvensutredningar i enlighet med förordningen om konsekvensutredningar, att erbjuda riktad handledning till ett urval av nyligen tillkallade kommittéer och särskilda utredare samt att följa upp effekten av denna handledning. En skriftlig delredovisning skulle lämnas till Regeringskansliet (Finansdepartementet) senast den 15 april 2026. Den skulle bestå av en redogörelse för ramverket för vägledning samt en första redogörelse för uppdragets effekter när det gäller kvaliteten på de utvalda kommittéernas och särskilda utredarnas arbete med konsekvensutredningar efter handledningen. I slutet av mars 2026 överlämnade Statskontoret rapporten Från början till beslut – Statskontorets stöd för bättre konsekvensutredningar. Delrapporteringen av uppdraget var därmed genomförd. Uppdraget ska slutredovisas senast den 15 april 2027.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet avstyrkte våren 2019 ett motionsyrkande om konsekvensanalyser av utsläpp av växthusgaser med hänvisning till beredningen av Miljömålsberedningens förslag i utredningsbetänkande SOU 2016:47 En klimat- och luftvårdsstrategi för Sverige (bet. 2018/19:KU32). Utskottet avstyrkte vidare en motion våren 2022 då frågor som aktualiserats i motionen hade väckts inom Regeringskansliet (bet. 2021/22:KU40).

Våren 2025 konstaterade utskottet att det i förordningen om konsekvensutredningar anges att en konsekvensutredning ska innehålla bl.a. en beskrivning och beräkning av kostnader, intäkter och andra relevanta konsekvenser (bet. 2024/25:KU18). Utskottet noterade också att det nyligen hade gjorts en översyn av det aktuella regelverket och att det pågick arbete som tog sikte på arbetet med att ta fram konsekvensutredningar. Utskottet avstyrkte motionsyrkandena.

Utskottets ställningstagande

I likhet med tidigare uttalanden konstaterar utskottet att en översyn av regelverket om konsekvensutredningar nyligen har genomförts och att det pågår arbete som tar sikte på arbetet med att ta fram konsekvensutredningar. Mot denna bakgrund anser utskottet att det inte finns skäl att ta sådana initiativ som motionärerna föreslår, och utskottet avstyrker därmed motionsyrkandena.

Märkning av propositioner med berört utskott

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om märkning av propositioner med berört utskott.

Motionen

I motion 2025/26:3085 av Markus Wiechel (SD) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om att propositioner ska märkas med berörda utskott. Motionären anför att studenter och andra intresserade ofta använder sig av propositioner för att lära sig mer om hur lagstiftningsprocessen går till eller hur regeringen lägger fram förslag till riksdagen. Propositioner bör inte bara ses som regeringens förslag till riksdagens ledamöter utan också som handlingar för allmänheten. Med anledning av detta bör propositioner tydligt märkas med det utskott som berörs av den aktuella propositionen.

Gällande rätt

Enligt 4 kap. 3 § RF väljer riksdagen inom sig utskott, däribland ett konstitutionsutskott och ett finansutskott, enligt bestämmelser i riksdagsordningen. Av 7 kap. 2 § RO följer att riksdagen inom sig för varje valperiod ska välja ett konstitutionsutskott, ett finansutskott och ett skatteutskott samt så många övriga utskott som behövs för riksdagsarbetet. Riksdagen kan även under valperioden välja utskott för längst den tid som återstår av valperioden. Av tilläggsbestämmelse 7.2.1 RO framgår vilka utskott riksdagen ska välja.

Regeringen och varje riksdagsledamot får i enlighet med bestämmelser i riksdagsordningen väcka förslag i fråga om allt som kan komma under riksdagens prövning, om inte annat anges i regeringsformen (4 kap. 4 § RF). Av 4 kap. 5 § RF följer att ett ärende som har väckts av regeringen eller en riksdagsledamot bereds av ett utskott innan det avgörs, om inte annat anges i regeringsformen.

Regeringen lämnar förslag till riksdagen genom propositioner (9 kap. 2 § RO). En proposition ska innehålla regeringens protokoll i ärendet, en redovisning av ärendets beredning och skälen för regeringens förslag. Propositioner med lagförslag ska i förekommande fall innehålla Lagrådets yttrande.

En proposition ska ges in till Riksdagsförvaltningen (tilläggsbestämmelse 9.2.1 RO). Den anmäls vid ett sammanträde med kammaren efter det att den har gjorts tillgänglig för ledamöterna. Av 10 kap. 2 § RO följer att kammaren ska hänvisa propositioner till ett utskott för beredning.

Ärendefördelningen mellan utskotten framgår av bestämmelser i riksdagsordningen. Av 7 kap. 5 § RO följer att riksdagen i en tilläggsbestämmelse föreskriver enligt vilka grunder som ärenden fördelas mellan utskotten, utöver vad som framgår av 7 kap. 8–10 §§ RO. De sistnämnda bestämmelserna reglerar konstitutionsutskottets och finansutskottets uppgifter och ämnesområden samt skatteutskottets ämnesområden. Av tilläggsbestämmelse 7.5.1 RO framgår att utskottens ämnesområden anges i en bilaga till riksdagsordningen. Ärenden som hör till ett och samma ämnesområde ska hänvisas till samma utskott (7 kap. 5 § RO).

I 10 kap. RO finns bestämmelser om utskottens beredning och behandling av ärenden. Utskotten ska avge betänkanden till kammaren över de propositioner som har hänvisats till dem eller överlämnats från ett annat utskott (10 kap. 3 § RO). Av 10 kap. 7 § RO följer att ett utskott får ge ett annat utskott tillfälle att yttra sig i ett ärende eller en fråga som berör det andra utskottets beredningsområde.

Tidigare riksdagsbehandling

Konstitutionsutskottet har tidigare behandlat motionsyrkanden om att propositioner ska märkas med berörda utskott (bet. 2014/15:KU19, bet. 2015/16:KU29 och bet. 2016/17:KU24). Utskottet framhöll då bl.a. att det framgår av bestämmelser i riksdagsordningen hur ärenden ska fördelas mellan utskotten och att det inte sällan förekommer att förslagen i en proposition rör flera utskotts ämnesområden. Det är alltså först efter att en proposition lämnas till riksdagen som beslut fattas om vilket utskott som ska bereda ett ärende. Vilket som är det berörda utskottet framgår därefter av riksdagens webbplats. Utskottet konstaterade vidare att utskottsindelningen liksom departementsindelningen kan ändras över tid. Motionsyrkandena avstyrktes därmed.

Även våren 2018 behandlade utskottet ett motionsyrkande om märkning av propositioner med berört utskott (bet. 2017/18:KU39). I sitt ställningstagande

framhöll utskottet att efter det att regeringen har lämnat en proposition till riksdagen anmäls den vid ett sammanträde i kammaren, att kammaren hänvisar propositionen till ett utskott för beredning och att berört utskott därefter framgår av riksdagens webbplats. Utskottet ansåg liksom tidigare att det inte fanns skäl för riksdagen att ta något initiativ i frågan om märkning av propositioner och avstyrkte därmed motionsyrkandet.

Senast utskottet behandlade motionsyrkanden om märkning av propositioner med berört utskott var våren 2025 (bet. 2024/25:KU18). Utskottet vidhöll då sina tidigare ställningstaganden och avstyrkte motionsyrkandena.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller sina tidigare ställningstaganden och avstyrker motionsyrkandet om märkning av propositioner med berört utskott.

Reservationer

1. **Konsekvensanalyser m.m. i lagstiftningsprocessen, punkt 4 (V)**

av Jessica Wetterling (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:308 av Vasiliki Tsouplaki m.fl. (V) yrkande 5 och avslår motionerna

2025/26:753 av Kjell-Arne Ottosson (KD),

2025/26:1828 av Aylin Nouri (S) och

2025/26:2834 av Helena Vilhelmsson m.fl. (C) yrkande 49.

Ställningstagande

Det är viktigt att representanter för unga kan delta i den demokratiska processen och i högre grad bjuds in att sitta med i referensgrupper och sakråd och får svara på remisser. Liknande förslag har lämnats i departementspromemorian Underlätta, utbilda, uppskatta – så erkänns ungas ideella engagemang (Ds 2024:15). Det bör framgå av kommittéförordningen att statliga offentliga utredningar som rör barn och unga aktivt ska inhämta deras erfarenheter och åsikter. Regeringen bör se till att utöka remisslistorna, inkludera barn och unga i konsekvensanalyser samt bjuda in fler barn- och ungdomsorganisationer tidigare i de demokratiska processerna.

2. **Konsekvensanalyser m.m. i lagstiftningsprocessen, punkt 4 (C)**

av Malin Björk (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:2834 av Helena Vilhelmsson m.fl. (C) yrkande 49 och avslår motionerna

2025/26:308 av Vasiliki Tsouplaki m.fl. (V) yrkande 5,
2025/26:753 av Kjell-Arne Ottosson (KD) och
2025/26:1828 av Aylin Nouri (S).

Ställningstagande

Statliga utredningar och andra underlag ska innehålla en jämställdhetsanalys. Det är alltför vanligt att regeringen konstaterar att det blir ett ojämnt utfall av en reform men ändå väljer att genomföra förslagen. I dessa fall får analysen sägas vara undermålig. Kraven på jämställdhetsanalyserna behöver höjas inom alla statliga utredningar och beslutsunderlag för att inte förstärka redan ojämnt strukturer inom både lagstiftning och myndigheternas arbete.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2025/26:103 Kommittéberättelse – kommittéernas verksamhet under 2025.

Motioner från allmänna motionstiden 2025/26

2025/26:98 av Josef Fransson (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att korta ledtiderna i svensk lagstiftningsprocess och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:308 av Vasiliki Tsouplaki m.fl. (V):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se till att utöka remisslistorna, inkludera barn och unga i konsekvensanalyser samt bjuda in fler barn- och ungdomsorganisationer tidigare i de demokratiska processerna och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:753 av Kjell-Arne Ottosson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att framställa en kontrollfunktion vid lagstiftning för att undvika gränshinder i Norden och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1762 av Jan Ericson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU-regler inte bör överimplementeras i svensk rätt och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1828 av Aylin Nouri (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att klimatkonsekvenser systematiskt ska beaktas i riksdagens lagstiftningsprocess och i utskottens beredning av ärenden och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2025/26:2834 av Helena Vilhelmsson m.fl. (C):

49. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kraven på jämställdhetsanalyserna behöver höjas inom alla statliga utredningar och beslutsunderlag för att inte förstärka redan ojämslida strukturer och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3085 av Markus Wiechel (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att märka propositioner med berörda utskott och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.